

median

financial services for professionals

Beleggingsverzekeringen tak 21 en tak 23

Synthesenota

4 maart 2013 (versie 1)

Median NV - Steenwagenstraat 48 - 1820 Melsbroek - T. +32 (0)2 245 01 01
E. info@median.be - BTW BE 0476.765.787 - RPR Brussel - FSMA 060870 A

© 2013 Median NV - Alle rechten voorbehouden.

BELEGGINGSVERZEKERINGEN. MULTIFUNCTIONEEL EN DOELTREFFEND.

1) *Wat houdt een tak 21 en een tak 23 beleggingsverzekering precies in?*

Tak 21 en tak 23 beleggingsverzekeringen zijn in essentie levensverzekeringen, onder de vorm van een koopsompolis of met periodieke premies.

Tak 21 is te beschouwen als een spaarproduct al dan niet met een vaste looptijd, dikwijls acht jaar en één dag. Omwille van de grotere flexibiliteit bestaat het aanbod niettemin steeds meer uit levenslange verzekeringen. Een tak 21 beleggingsverzekering omvat een gewaarborgd kapitaal en meestal ook een gewaarborgd rendement, eventueel aangevuld met een variabele winstdeelname afhankelijk van de beleggingsprestaties en de algemene resultaten van de verzekeraar tijdens het voorgaande kalenderjaar. Hoe hoger de gewaarborgde rente, hoe kleiner doorgaans de winstdeelname. De verzekeraar kan de gewaarborgde rentevoet op elk moment eenzijdig verlagen of verhogen, afhankelijk van de Belgische tienjarige rente. Heel wat groepsverzekeringen behoren tot tak 21.

Een belangrijk deel van de tak 21 levensverzekeringen is van het type Universal Life. In het kader van dit contract stort de spaarder op door hem gekozen tijdstippen verschillende bedragen, met uitkering van de verzekeringsprestatie op een door hem gekozen gemeenschappelijke eindvervaldag. De rentevoet is gegarandeerd voor iedere storting afzonderlijk. Vroegere en toekomstige stortingen kunnen dus een verschillende rentevoet krijgen, namelijk de rentevoet die geldt op het moment van de storting. De opbrengst van de tak 21 levensverzekeringen zonder gewaarborgde rente (de 0%-contracten) bestaat enkel uit een niet-gewaarborgde winstdeelname.

De kapitaalwaarborg bij tak 21 polissen geldt na aftrek van de premietaks, de poliskosten (instap, beheer, gehele of gedeeltelijke afkoop) en de eventuele overlijdensdekking. Daarnaast dient de verzekeringnemer bij vervroegde uitstap ook rekening te houden met de conjuncturele vergoeding, die de verzekeraar kan incalculeren als buffer tegen sterk stijgende rente en/of negatief beursklimaat. Er bestaan hiervoor geen uniforme regels. Bij financiële problemen van de verzekeraar genieten tak 21 contracten die ressorteren onder Belgisch recht, een waarborg van het Bijzonder Beschermingsfonds voor Deposito's en Levensverzekeringen. Deze waarborg voorziet in een dekking tot 100.000 euro per verzekeringnemer (wat ook het aantal levensverzekeringscontracten is) en per verzekeringsonderneming.

Tak 23 biedt in principe geen gewaarborgd kapitaal of rendement. Het financiële risico ligt bij de verzekeringnemer. Een tak 23 contract is een beleggingsverzekering met flexibele premie en onbepaalde looptijd, gekoppeld aan een of meer interne collectieve of geïndividualiseerde verzekeringsfondsen naargelang de mogelijkheden geboden door de verzekeraar en de keuze van de verzekeringnemer.

Op Europees niveau beschikken Luxemburg en Ierland over de meeste knowhow en expertise in dit domein en bieden daardoor ook het meest uitgebreide gamma met standaard de onderschrijving door twee verzekeringnemers en vrije aanduiding van de begunstigden van de polis. Tak 23 contracten onderschreven door verzekeringnemers met gebruikelijke woonplaats (domicilie) in België, vallen bij betwistingen of geschillen onder toepassing van het Belgisch recht.

In tak 23 is het rendement van de beleggingsverzekering afhankelijk van de prestaties van de verzekeringsfondsen, waarin de verzekeringnemer kan diversifiëren volgens risicoprofiel, beheerder en portefeuillesamenstelling. Bij dergelijke spreiding van de premie gaat het om multisupport contracten. De polishouder kan in principe de aanvangsverdeling tijdens de looptijd van het contract wijzigen, niet alleen voor toekomstige stortingen maar ook voor eerder gestorte bedragen. Deze herschikking heet arbitrage of omschakeling en is aan de contractvoorwaarden onderworpen. Soms gelden er beperkingen en brengt de verzekeraar kosten in rekening naargelang de frequentie op jaarbasis van de omschakelingen.

Het nettobedrag van de premie (na aftrek van de premietaks, instapkosten en eventuele uitbreiding van de overlijdensdekking) die de verzekeringnemer voor het tak 23 contract heeft gestort, wordt door de verzekeraar omgezet in rekeneenheden (deelbewijzen) van de onderliggende verzekeringsfondsen. De verzekeringsonderneming heeft contractueel een schuld ten aanzien van de polishouder voor een bedrag dat gelijk is aan de waarde van de toegekende rekeneenheden.

Het collectief beheer van een verzekeringsfonds is meestal toevertrouwd aan gespecialiseerde vermogensbeheerders, al dan niet bankiers, die het verzekeringsfonds kunnen structureren als een fonds van fondsen (een dakfonds) dat dan belegt in een selectie van bv. internationale beleggingsfondsen in diverse activaklassen: obligaties, aandelen, grondstoffen, vastgoed, geldmarkten, alternatieve beleggingen zoals derivaten. Bij geïndividualiseerd beheer doet de verzekeringnemer een beroep op een erkend vermogensbeheerder voor de samenstelling van een effectenportefeuille conform zijn risicoprofiel. Het rendement van een tak 23 beleggingsverzekering stemt overeen met de evolutie van de netto inventariswaarde (NIW) van de fondsen die aan de polis zijn gekoppeld.

Om het risicoprofiel van collectieve verzekeringsfondsen te bepalen voorziet bijlage 6 van het KB Leven van 14 november 2003 in 6 risicoklassen die functie zijn van de volatiliteit of marktgevoeligheid van het verzekeringsfonds. Hoe beweeglijker de NIW, hoe risicovoller.

De beleggingswaaier van tak 23 is per definitie behoorlijk ruimer dan deze van tak 21. Sommige onderliggende beleggingen bieden wel een kapitaalwaarborg, ook al doet de polis dat intrinsiek niet. Het gaat in dat geval dikwijls om gestructureerde beleggingsproducten onder de vorm van obligaties (notes) bij voorkeur uitgegeven door banken met minimum een kredietrating A van de agentschappen Standard & Poor's, Moody's of Fitch.

Het is belangrijk te noteren dat de verzekeringsmaatschappij juridisch eigenaar is van de verzekeringsfondsen in haar boeken, op basis van het verzekeringscontract waarin de verplichtingen tegenover de verzekeringnemer zijn opgenomen. Tussen deze laatste en de vermogensbeheerder mag geen rechtstreeks contact bestaan, zo niet is er mogelijk sprake van simulatie met herkwalificatie van de polis tot gevolg. Overigens geniet de verzekeringnemer die privé roerend vermogen overdraagt aan een levensverzekeringsmaatschappij, voor het overeenstemmend bedrag bescherming tegen zakelijke schuldeisers. Dit kan van belang zijn voor zelfstandigen, ondernemers en vrije beroepen.

In Luxemburg legt de wet de volledige scheiding van activa op tussen verzekeraar en verzekeringnemer, waarvan de activa worden ondergebracht bij een onafhankelijke depotbank, zonder juridische band met de verzekeraar. Bij een eventueel faillissement van de verzekeraar of de bank bevriest de Luxemburgse toezichthouder, het Commissariat aux Assurances, de tegoeden van de verzekeringnemer. De schuldeisers en de aandeelhouders van die financiële instellingen kunnen er geen beslag op leggen. In België geniet de verzekeringnemer of begunstigde van een voorrecht op de dekkingswaarden van de voorzieningen die de verzekeraars wettelijk dienen vast te leggen.

Als mogelijk alternatief voor een tak 21 of tak 23 contract zijn er nog tak 26 producten, bedoeld voor vennootschappen, verenigingen, overheden. Bij de tak 26 formule is er geen verzekerd risico, geen verzekerde en geen begunstigde bij afloop van het contract. Tak 26 valt onder het KB Leven, maar niet onder de Landverzekeringwet. Het gaat om een kapitalisatiecontract met een looptijd die kan variëren, maar meestal de periode van acht jaar niet overschrijdt. Zoals bij een tak 21 is er de zekerheid van een gegarandeerd kapitaal en rendement, eventueel aangevuld met een winstdeelnamen.

2) Wat zijn de belangrijkste fiscale voordelen van zowel tak 21 als tak 23 en wat zijn de verschillen?

Tak 21 levensverzekeringen met een looptijd van meer dan acht jaar genieten een vrijstelling van roerende voorheffing op de interesten (actueel 25%). Het kapitaal bij leven of de afkoopwaarde kan door premiestortingen op verschillende tijdstippen tot stand zijn gekomen, maar dient effectief betaald meer dan acht jaar na de oorspronkelijke aanvangsdatum van het contract. Dezelfde vrijstelling geldt voor tak 21 polissen met een overlijdensdekking van minstens 130% van het totaal van de gestorte premies. Verzekeringnemer, verzekerd leven en begunstigde bij leven dienen dezelfde persoon te zijn.

Voor tak 21 contracten met een looptijd korter dan acht jaar, bij vroegtijdige opname van gelden voor het verstrijken van deze periode, in combinatie met een overlijdensdekking lager dan 130%, is een roerende voorheffing verschuldigd van 25% op de gewaarborgde rentevoet, die in deze gevallen fiscaal geacht wordt minstens 4,75% per jaar te bedragen, berekend op de totale premie. Het gaat hier om de interesten begrepen in het kapitaal bij leven (en dus niet bij overlijden) of in de afkoopwaarde. Enkel de gewaarborgde rentevoet wordt belast, niet de winstdeelnamen. Niettemin, gelet op de huidige marktinterestvoeten betaalt de polishouder vaak belasting op meer interesten dan hij of zij feitelijk ontvangt.

Tak 23 beleggingsverzekeringen zijn vrijgesteld van roerende voorheffing op de inkomsten begrepen in kapitalen en afkoopwaarden bij leven voor zover deze polissen bij inschrijving geen verbintenissen omvatten "die wat betreft hun duur en hun bedrag of hun rendementsvoet bepaald zijn" (Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 - aanslagjaar 2013). Kortom, in hun zuivere vorm bieden tak 23 contracten geen kapitaalgarantie op de premie, geen gewaarborgd rendement of meerwaarde en voorzien ze niet in een vaste looptijd. De uitkering van een dergelijke polis, inclusief de eventuele beleggingswinsten, is niet aan enige belasting onderworpen.

Interesten begrepen in het kapitaal bij leven of in de afkoopwaarde van een tak 23 contract dat wel rendementsgarantie omvat en niet voldoet aan dezelfde vrijstellingsvoorwaarden als voor tak 21, zijn ook onderworpen aan de roerende voorheffing van actueel 25%, maar enkel op de werkelijke waarde, niet op een verondersteld minimumrendement van 4,75%.

Beleggingsverzekeringen tak 21 en tak 23 ressorteren vandaag niet onder de Europese spaarrichtlijn van 3 juni 2003, van toepassing sinds 1 juli 2005. Binnen het Europese kader betekent dat geen roerende voorheffing (andere dan de Belgische) en geen gegevensuitwisseling. Op 13 november 2008 heeft de Europese Commissie een voorstel gedaan tot uitbreiding van de EU spaarrichtlijn naar levensverzekeringproducten gekoppeld aan rentedragende instrumenten en met een dekking van minder dan 5% van het overlijdensrisico (dit laatste element is inmiddels niet langer weerhouden).

Het idee bestaat erin een doorkijkbenadering in te voeren, waarbij de uiteindelijk gerechtigde de roerende voorheffing betaalt. Identificatie van de uiteindelijk gerechtigde zou gebeuren via de anti-witwasprocedure. Het gaat om een beslissing in het domein van de fiscaliteit waarvoor unanimiteit vereist is van de EU lidstaten. Er is tot vandaag geen formeel akkoord.

Beleggingsfondsen (waaronder sicavs of beveks) kunnen wel onder de spaarrichtlijn vallen. Bij verkoop zijn kapitaliserende beleggingsfondsen met Europees paspoort en (formeel sinds 1 januari 2011, in België 20 december 2012) meer dan 25% vastrentende effecten, onderworpen aan belastingen. De roerende voorheffing bedraagt 25% op de gekapitaliseerde rente en de meerwaarde van het vastrentend gedeelte over de periode sinds 1 juli 2005. Minwaarde mag in rekening worden gebracht. Bij distributiefondsen die voor minimum 15% zijn belegd in renteproducten zoals gedefinieerd in de spaarrichtlijn, is op de uitkering van de inkomsten eveneens 25% roerende voorheffing van toepassing. Het gaat enkel om het gedeelte van het dividend dat betrekking heeft op de uitgekeerde intresten verworven vanaf 1 juli 2005.

3) Wat is de invloed van de jongste begrotingsmaatregelen van de regering Di Rupo op het fiscaal regime van tak 21 en tak 23?

De regering Di Rupo heeft het belastingtarief van de roerende voorheffing op tak 21 en tak 23 levensverzekeringen die niet onder de fiscale vrijstellingen vallen (zie supra) op 1 januari 2012 verhoogd van 15% naar 21%. Sinds 1 januari 2013 is dat percentage nog gestegen en wel tot 25%. Een toch wel drastische verhoging die de korte termijn (minder dan acht jaar) spaarders en beleggers in deze verzekeringsproducten ontmoedigt. Wel heeft de roerende voorheffing opnieuw een bevrijdend karakter. Dat betekent dat de aangifteplicht van roerende inkomsten (interessen en dividenden) vervalt als de voorheffing aan de bron is afgehouden.

Eveneens met ingang van 1 januari 2013 is de premietaks bij inschrijving en bijstortingen op levensverzekeringen takken 21 en 23 gestegen van 1,1% naar 2,0% voor natuurlijke personen, inclusief burgerlijke maatschappen die wel vennootschappen zijn, maar geen rechtspersoonlijkheid bezitten en daardoor fiscaal transparant zijn. Rechtspersonen (gewone burgerlijke en handelsvennootschappen, verenigingen zonder winstoogmerk) betalen 4,4% zoals voorheen.

De verhoging van de premietaks heeft geen betrekking op schuldsaldoverzekeringen die dienen voor het waarborgen van een hypothecaire lening om een onroerend goed te verwerven of te behouden. Ook pensioenspaarverzekeringen ontsnappen. Omdat tak 26 kapitalisatieverrichtingen omvat die per definitie geen levensverzekeringen zijn, is hierop evenmin premietaks verschuldigd.

De Programmawet van 27 december 2012 bepaalt verder dat voor aanslagjaar 2013 (inkomsten 2012) particulieren alle individuele levensverzekeringscontracten gesloten met levensverzekeringsmaatschappijen die in het buitenland zijn gevestigd, moeten aangeven en aanduiden in welk land of in welke landen de contracten zijn gesloten. Het is daarbij niet van belang of de betreffende levensverzekeringsovereenkomsten al dan niet belastbare inkomsten voor het betreffende aanslagjaar hebben opgeleverd. Meerhoofdige contracten dienen aangegeven door iedere verzekeringnemer afzonderlijk. Hetzelfde geldt voor contracten afgesloten door een burgerlijke maatschap. Deze contracten dienen door alle leden van de maatschap individueel gemeld. De aangifteverplichting slaat niet op rechten verkregen via een levensverzekeringscontract gesloten door een derde persoon, in het bijzonder de aanduiding als begunstigde.

Het gaat in dit stadium enkel om de verplichte aangifte door de belastingplichtige van het loutere bestaan van buitenlandse levensverzekeringscontracten, niet om de automatische aangifte door de buitenlandse levensverzekeraar aan de Belgische fiscus van de namen van de begunstigen en de bedragen van de uitgekeerde kapitalen bij het overlijden van het verzekerd leven (Belgisch rijksinwoner). Zoals dat wel het geval is voor Belgische levensverzekeringscontracten. De voorlopig onbeantwoorde vraag blijft of op termijn ook de naam van de buitenlandse verzekeraar, het premiebedrag, de inhoud, de startdatum en de actuele waarde van dergelijke polis dienen bekend gemaakt aan de fiscus. Hier is het wachten op een aangekondigde circulaire van de fiscale administratie. Aangezien enkel buitenlandse levensverzekeraars worden gevisieerd, vormt de wettekst op dat punt mogelijk een inbreuk op de vrijheid van dienstverstrekking en de vrijheid van vestiging binnen de Europese Unie. Er wordt immers een hinderpaal opgeworpen voor het afsluiten van levensverzekeringen buiten België. Dat laatste is niet conform het Europees recht.

De rapporteringsplicht geldt jaarlijks en dient te gebeuren in de aangifte personenbelasting naar analogie met de meldingsplicht voor buitenlandse bankrekeningen tot en met inkomstenjaar 2011. Door de Programmawet van 29 maart 2012 is namelijk elke belastingplichtige natuurlijke persoon voortaan verplicht de nummers van buitenlandse bankrekeningen en de naam van de corresponderende bank aan te melden bij een Centraal aanspreekpunt dat bij de Nationale Bank van België wordt ingericht (CAP NBB). Het is evenwel niet vereist het saldo op de respectieve bankrekeningen bekend te maken.

De belastingplichtige kan dergelijke mededeling eenmalig verrichten zonder jaarlijkse herbevestiging. Daarentegen dient de fiscale aangifte altijd de melding te bevatten dat de lijst van de bewuste bankrekeningen werd overgemaakt aan het Centraal aanspreekpunt. Onder bepaalde voorwaarden kan de fiscus deze gegevens dan opvragen en door tussenkomst van de buitenlandse belastingadministratie informatie inwinnen bij de betrokken buitenlandse financiële instelling, voor zover die daartoe gemachtigd is binnen het kader van de eigen regelgeving. Implementatie van deze maatregel is voorzien in de loop van aanslagjaar 2013.

De wet voorziet geen specifieke strafrechtelijke sanctie voor het niet naleven van de meldingsplicht van een levensverzekeringscontract gesloten met een buitenlandse verzekeringsonderneming. De niet aangifte van het bestaan van dergelijk levensverzekeringscontract volstaat (naar analogie met buitenlandse bankrekeningen) wellicht niet om de aangifte onregelmatig te maken, waardoor de aanslagtermijn zou verlengen naar drie jaar. Er kan ook geen sprake zijn van een belastingverhoging in de mate waarin de belastingplichtige geen belastbare inkomsten via het buitenlands verzekeringscontract heeft genoten. Wel gaat het om een fiscale inbreuk waarop een administratieve boete kan staan variërend van 50 tot 1.250 euro.

Overigens bestaan er wel degelijk strafsancties als een belastingplichtige met bedrieglijk opzet of met het oogmerk te schaden, de bepalingen van het fiscale wetboek overtreedt. De administratie zou hierop kunnen terugvallen indien de niet aangifte van een levensverzekeringscontract gesloten met een buitenlandse verzekeringsonderneming, tot doel heeft een voorheen gepleegde fiscale fraude te verbergen. Het gaat dan om de situatie waarin de verzekeringnemer de premies betaald heeft met niet aangegeven belastbare inkomsten. "Door deze aangifteverplichting wordt een vluchtweg gesloten voor vermogens die verborgen willen blijven via constructies met buitenlandse levensverzekeringen." (nota Staatssecretaris voor fraudebestrijding John Crombez van 22 november 2012 en Memorie van toelichting bij de Programmawet van 27 december 2012).

Op 5 februari 2013 heeft de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) in een mededeling de verzekeringstussenpersonen, categorie makelaars, nogmaals herinnerd aan de verplichtingen die voortvloeien uit de naleving van de antiwitwaswetgeving, namelijk de plicht tot identificatie van cliënten, controle van de oorsprong van de gelden van premiebetaling en in voorkomend geval, de verplichting tot aangifte bij de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI).

We signaleren nog dat vanaf 1 januari 2015 automatische gegevensuitwisseling geldt tussen de EU lidstaten in verband met de opbrengsten uit onder meer levensverzekeringsovereenkomsten. Luxemburg houdt vast aan zijn verzekeringsgeheim en opteert ervoor geen inkomsten van levensverzekeringen te melden tot medio 2017.

4) Op welke manier kunnen verzekeringnemers hun instapkosten bij intekening op tak 21 of tak 23 levensverzekeringen verminderen?

Het antwoord kan eenvoudig luiden: door te onderhandelen met de verzekeringstussenpersoon of in voorkomend geval de bankier. Instapkosten nemen vaak af in verhouding tot de geïnvesteerde bedragen en de klantenrelatie. De bemiddelaar kan ermee instemmen een lagere aanbrenghcommissie te ontvangen vanwege de levensverzekeringsmaatschappij.

Omwille van het spaarkarakter van tak 21 contracten liggen de instapkosten lager dan bij tak 23 contracten, die zich op de beleggingsmarkt oriënteren en een grotere inspanning vereisen vanwege de bemiddelaar, onder meer bij het samenstellen van het risicoprofiel van de verzekeringnemer en de keuze van de meest geschikte beleggingsvormen en verzekeringsfondsen.

De wet van 22 februari 2006 legt in dat verband specifieke informatievereisten op, onder toezicht van de FSMA. In uitvoering daarvan hebben de beroepsverenigingen van de verzekeringssector drie informatiefiches opgesteld, waaronder een fiche voor sparen of beleggen met een levensverzekering. Hiermee peilt de bemiddelaar naar de behoeften, verlangens, kennis en ervaring van de potentiële verzekeringnemer (cliënt). Na het invullen van de checklist en de samenstelling van het risicoprofiel, geeft de bemiddelaar een gemotiveerd advies en noteert hij de keuze van de cliënt, waarna beide partijen het document voor akkoord ondertekenen.

Vooraleer voormelde klantenfiche en enig verzekeringsvoorstel of intekenformulier voor ondertekening voor te leggen, overloopt de bemiddelaar met de cliënt (conform de Gedragscode informatieverstrekking in levensverzekeringen) de Financiële infiches voor tak 21, respectievelijk tak 23, aangevuld met de productinformatie ter beschikking gesteld door de levensverzekeringsmaatschappij en/of het dienstenplatform. Pas nadien worden de nodige inschrijvingsdocumenten ingevuld en ondertekend, inclusief de eventuele witwasvragenlijst.

Het antwoord op de vraag dient dus ook rekening te houden met de dienstverlening die de cliënt, potentiële verzekeringnemer, verlangt van de bemiddelaar. Bovenstaande procedure ondoordacht afhandelen is in het nadeel van zowel de cliënt, de bemiddelaar als de verzekeraar. Met kennis van zaken beslissen is in financiële aangelegenheden geen overbodige luxe. Dat staat haaks op shoppen om het goedkoopste tak 21 of tak 23 verzekeringsproduct te vinden op de markt. Niets belet natuurlijk een goede, zelfs pittige prijsonderhandeling met de bemiddelaar. Niettemin, if you pay peanuts, you get monkeys.

De mate waarin de tussenpersoon knowhow en expertise demonstreert, kwaliteit levert in de advisering en opvolging, een vlotte communicatie verzorgt met verzekeraars en dienstenplatform, een adequate administratie voert, rechtvaardigt de vergoeding die hij of zij ontvangt vanwege de verzekeringsmaatschappij, onder de vorm van een aanbrengcommissie in rekening gebracht op de premie betaald door de verzekeringnemer.

Deze visie sluit overigens aan bij de voorstellen van regelgeving op Europees niveau om de consumentenbescherming in financiële dienstverlening te verbeteren. Zo heeft de Europese Commissie op 3 juli 2012 een voorstel ingediend voor een verordening betreffende essentiële informatiedocumenten voor pakketproducten voor retailbeleggingen (PRIPS) waaronder verzekeringsgerelateerde beleggingen. Tegelijk is ook een voorstel neergelegd van herziening van de EU richtlijn verzekeringsbemiddeling (Insurance Mediation Directive 2).

In beide voorstellen springen een aantal bepalingen in het oog: transparantie over de totale kostprijs van PRIPS, gemeenschappelijke normen voor verkooppraktijken en advisering in verzekeringen, openbaarmaking van de beloning van de verzekeringstussenpersonen. Het belang van de consument (in casu verzekeringnemer) dient centraal te staan met grotere transparantie in de informatieverstrekking en een betere en gefundeerde inschatting van risico's. Bovendien gaat er meer aandacht naar de aanscherping van de professionele kwalificaties van de tussenpersonen en de permanente vorming. De invoering van de maatregelen wordt verwacht vanaf 2015. In functie van het label onafhankelijk dan wel productleverancier gebonden, evolueert de verzekeringsbemiddeling mogelijk naar een combinatie van vergoeding door honoraria, zowel als door provisies (commissies).

Inmiddels heeft de regering Di Rupo op 14 februari jl. aangekondigd de consumentenregels voor banken uit breiden en eveneens van toepassing te maken op verzekeraars en tussenpersonen. Met grotere bevoegdheid voor de FSMA als toezichthouder. Een verdere stap richting de Europese voorstellen.

Diezelfde FSMA heeft op 20 juni van vorig jaar eveneens ontwerp teksten voorgesteld over vermogensadviesverlening en financiële planning (bijgesteld in oktober 2012 na de consultatieronde). Ook daarin ligt de nadruk op een breedbeeldbenadering van de klant via een multidisciplinaire analyse met betrekking tot vier domeinen: burgerlijk recht, fiscaliteit, sociale zekerheid en bestaanszekerheid, economisch-financiële behoeften en perspectieven. Met de nodige aandacht voor duidelijkheid in de profilering en optimalisering van de dienstverlening, know your customer en best advice principes. Tussenpersonen in de diverse types levensverzekeringen dienen hier toekomstgericht op in te spelen.

5) Wat is fiscaal gezien de beste belegging: een verzekering enkel in tak 21, enkel in tak 23 of een combinatie van beide?

Hiervoor verwijzen we graag naar het antwoord op vraag 2. Behalve aan de premietaks is een tak 23 verzekeringspolis in zijn zuivere vorm aan geen enkele belasting onderworpen. Op een tak 21 verzekeringspolis is eveneens de premietaks verschuldigd en verder dient de verzekeringnemer om van de belastingvrijstelling te genieten, de voorwaarden daartoe te respecteren.

Op de keper beschouwd is ook hier het volledige antwoord genuanceerder. Een tak 21 levensverzekering is in wezen een spaarproduct bestemd voor de risicoschuwe verzekeringnemer. Een tak 23 beleggingsverzekering richt zich tot de meer risicobewuste verzekeringnemer die niet opschrikt bij elke koersschommeling op de financiële markten en een lange termijn horizon (minstens 10 jaar) hanteert of accepteert.

Het doel daarbij is een verantwoord evenwicht te vinden tussen rendement en risico. Gebruik maken van de kansen die zich op de financiële markten aandienen zonder de risicobescherming uit het oog te verliezen. Bij voorkeur op basis van een wetenschappelijk onderbouwde methode, met diversificatie in beleggingsstijlen en open architectuur (keuze uit een breed beleggingsfondsgamma gefundeerd op gedegen fondsresearch).

Vooralspaarders dienen oog te hebben voor een sluipende belasting op hun kapitaal. Koopkrachtverlies door inflatie. Om de financiële en economische crisis te bestrijden houdt de Europese Centrale Bank, net als andere centrale banken in de industrielanden, de rente zo laag mogelijk. Deze financiële repressie bij een stijgende inflatie komt goed uit voor de overheden die met schulden bezwaard zijn. De relatieve waarde daarvan neemt af. De risicoschuwe spaarder betaalt het gelag. Een inflatie van 3% gedurende 20 jaar halveert de reële waarde van geld en dus ook van schulden als de rente niet compenseert.

Volgens het Federaal Planbureau bedroeg het inflatiecijfer 2012 in België 2,84%. Voor 2013 wordt actueel een cijfer van 1,00% vooropgesteld (voor januari is dat uitgekomen op 1,46%). Alle Belgen samen hebben ruim 120 miljard euro belegd in de tak 21 spaarverzekering. De gewaarborgde rentevoeten van de traditionele polissen situeren zich voor kosten tussen 0,65% en 2,40%. Over 2012 is Afer met in totaal 3,45% de koploper bij de spaarverzekeringen die een minimumrendement waarborgen. Bij de spaarverzekeringen zonder gewaarborgd minimumrendement is dat Invest for Life Dynamic 3A van Allianz dat onder de vorm van winstdeelnamen 3,60% uitbetaalt.

De maximale instapkost voor een tak 21 spaarverzekering kan oplopen tot 6%, wat overeenstemt met de vergelijkbare instapkost voor tak 23 beleggingsverzekeringen. Na de premietaks, de kosten en de conjuncturele vergoeding bij vervroegde uitstap, is de rendementsmarge bepaald niet groot, zelfs al gaat het om tak 21 polissen die de fiscale vrijstelling genieten en een winstdeelnamen uitkeren.

De financiële markten daarentegen constateren dat sinds de financiële systeemcrisis van 2008 heel wat internationale en Belgische bedrijven hun schulden hebben herschikt of afgebouwd. Beursgenoteerde toponderningen in alle sectoren betalen dividenden die de rente op spaarproducten ruim overstijgen. De aandelenmarkten zijn herboren, wat al sinds 2009 te merken is. “Beseft iedereen wel dat de beurzen in de voorbije vier jaar returns van gemiddeld 25% per jaar haalden? De Europese beursindexen zijn sinds februari 2009 ruim verdubbeld.” Citaat van Dan Morris, hoofdstrateeg van JP Morgan Asset Management in De Tijd van 9 februari 2013. Met de waarschuwing dat rendementen uit het verleden geen enkele garantie bieden voor de toekomst.

Vandaag is het voor particulieren zelfs mogelijk te beleggen in de kredietwaardigheid van ondernemingen, zonder correlatie met de koers van het aandeel of de bedrijfsobligatie. Tak 23 beleggingsverzekeringen zijn daartoe het geëigende vehikel. Daarom is in de huidige beurscontext het gunstig fiscaal regime voor tak 23 weliswaar belangrijk, maar niet doorslaggevend.

De premietaks is geen hinderpaal. De verhoging zal de trend naar levenslange beleggingsverzekeringen enkel nog ondersteunen. Eens de verzekeringnemer de 2% premietaks betaald heeft, is hij of zij levenslang vrijgesteld van roerende voorheffing (in tak 21 na acht jaar). Hoe langer de looptijd van de beleggingsverzekering, hoe meer zal blijken dat de 2% premietaks een goede investering is om later vrijgesteld te zijn van belasting op het gerealiseerde rendement (expert levensverzekeringen en pensioenen Luc Vereycken in Life & Benefits nr.1 januari 2013).

Collega-expert Paul Van Eesbeeck onderscheidt de facto drie voordelen van tak 23 beleggingsverzekeringen: ze vormen tegelijk een beleggingsinstrument, een voorzorginstrument en een instrument voor vermogensoverdracht en successieplanning.

Dat laatste aspect krijgt de laatste jaren terecht steeds meer aandacht in vermogensplanning, als juridisch en fiscaal correcte techniek om roerend vermogen over te dragen naar de volgende generatie. Naast beleggersbescherming en investeringsflexibiliteit, is er het onmiskenbaar fiscaal voordeel van beperking van schenkings- of successierechten.

Een mooi voorbeeld van het voorgaande is de schenking van gelden met beding van conventionele terugkeer, gevolgd door het afsluiten van een levensverzekering tak 23 met de begiftigde als verzekeringnemer en verzekerd hoofd, en met de schenker als aanvaardende begunstigde. Bij vooroverlijden van de begiftigde gebeurt de uitkering aan de schenker belastingvrij, conform de voorwaarden vervat in een besluit van de fiscale administratie de dato 22 februari 2007. De schenker doet afstand van de eigendom van de geschonken gelden, maar kan bijkomende elementen van controlebehoud en bescherming inbouwen door lasten op te leggen aan de begiftigde, zoals een vervreemdingsverbod en een uitkering van lijfrente.

Een ander voorbeeld is de verzekeringsgift. Volgens de Landverzekeringwet (art. 119 en 120) kan de verzekeringnemer de rechten die voortvloeien uit de verzekeringsovereenkomst (tak 21 of tak 23) geheel of gedeeltelijk overdragen, bv. van ouder(s) naar kinderen. Dit dient conform de wet te gebeuren door middel van een bijvoegsel, getekend door de overdrager, de overnemer en de verzekeraar. De fiscale administratie vereist voor deze operatie een notariële akte (dit kan ook zonder schenkingsrechten voor een Nederlandse notaris). Ook burgerrechtelijk gezien is dit een stuk veiliger. Het voordeel bestaat erin dat er geen afkoopvergoeding en, in voorkomend geval, roerende voorheffing dient betaald op de oorspronkelijke polis en dat de nieuwe verzekeringnemer (de overnemer) geen nieuwe premietaks en instapkosten dient te voldoen. In de toepassing van deze techniek is het wel opletten voor de aanduiding, aanvaarding en verandering van de begunstiging van de polis.

Samengevat, in de huidige context hoeft het geen verder betoog dat de keuze van de meest geschikte beleggingsverzekering valt op tak 23.

De voordelen van tak 23 in een notendop:

- ***Investeringsflexibiliteit en ruime beleggingskeuze.***
- ***Bescherming tegen koopkrachtverlies en vergrijzingskost.***
- ***Rechtszekerheid en juridische veiligheid door scheiding van activa (Luxemburg).***
- ***Organisatie van vermogensoverdracht en successieplanning.***
- ***Fiscaal correcte, verstandige en efficiënte verzekeringsmantel.***
- ***Gemoedsrust en veerkracht binnen een lange termijn horizon.***

4 maart 2013

Marc Peeters

Voorzitter Median NV

Gedelegeerd bestuurder Mentor NV Instituut voor Vermogensanalyse

© Median NV Financial Services for Professionals. FSMA 060870 A. Alle rechten voorbehouden.

Dit document is eigendom van Median NV voor zover niet anders aangeduid. Het dient alleen ter informatie en is met de meeste zorg samengesteld. Median NV geeft geen garanties dat de informatie die dit document bevat, foutloos is, zodat u dit document en de inhoud ervan op eigen risico gebruikt. De inhoud kan onderworpen zijn aan rechten van intellectuele eigendom, die toebehoren aan bepaalde betrokkenen. Er wordt u hiermee geen recht verleend op deze rechten. De in dit document vervatte informatie is niet bedoeld als een commercieel aanbod of een advies van welke aard ook. Het houdt geen enkele contractuele verbintenis in. Niets uit dit document mag worden veelevoudigd of verspreid zonder voorafgaande toestemming van Median NV.